

Sygn. akt II PK 116/16

POSTANOWIENIE

Dnia 28 lutego 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar

w sprawie z powództwa Z.T.L.
przeciwko Uniwersytetowi [...] w W.
z udziałem Związku Zawodowego NSZZ "S." w W.
o ustalenie stosunku pracy,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 28 lutego 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 11 czerwca 2015 r., sygn. akt VII Pa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 11 czerwca 2015 r., sygn. akt VII Pa [...], oddalił apelację powódki Z.T.L. od wyroku Sądu Rejonowego w W. z dnia 17 marca 2015 r., sygn. akt X P [...], którym Sąd ten oddalił powództwo. Powódka dochodziła ustalenia istnienia stosunku pracy łączącego ją z pozwanym Uniwersytetem [...] na stanowisku nauczyciela akademickiego w wymiarze ½ etatu za wynagrodzeniem 2 153,40 zł miesięcznie. Ponadto powódka wnosiła o zasądzenie na jej rzecz kwoty 77 522,40 zł wraz z ustawowymi odsetkami tytułem wynagrodzenia za pracę.

Sąd Rejonowy wyłączył do odrębnego rozpoznania sprawę w przedmiocie zasądzenia wynagrodzenia za pracę.

Wyrokiem z dnia 17 marca 2015 r. Sąd Rejonowy w W. oddalił powództwo podnosząc, że w przedmiotowej sprawie nie wykazano aby powódka we wskazanym przez siebie okresie wykonywała pracę podporządkowaną na rzecz pozwanego.

W wyniku apelacji powódki Sąd Okręgowy uznał rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji za trafne, jednak nie podzielił uzasadnienia Sądu Rejonowego dla takiego rozstrzygnięcia. W ocenie sądu odwoławczego roszczenie powódki oparte na art. 189 k.p.c. podlegało oddaleniu, bowiem nie miała ona interesu prawnego w dochodzeniu ustalenia istnienia stosunku pracy, gdyż mogła wystąpić z roszczeniem o zasądzenie na jej rzecz należnego wynagrodzenia, w toku którego sąd badałby również istnienie stosunku pracy.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego strona powodowa zaskarżyła skargą kasacyjną w całości. Skargę oparto na obydwu podstawach kasacyjnych określonych w art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Jako podstawę wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. oraz oczywistą zasadność skargi określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna powódki nie może zostać przyjęta do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Wobec powyższego wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że w danej sprawie zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty

świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Pełnomocnik wnioskodawczyni wskazał w skardze, że podstawą przyjęcia jej do rozpoznania jest to, że po pierwsze w sprawie pojawiła się konieczność dokonania wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), a po drugie, że jest ona oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że strona skarżąca skutecznie wykazała, że złożona skarga zasługuje na przyjęcie jej do rozpoznania.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że skarga kasacyjna od samego początku obarczona jest dość istotnym błędem logicznym. Jeżeli skarżący wskazuje na przepisy prawa materialnego, których stosowanie w praktyce wywołuje rozbieżności, czy też przepisy prawa wymagające wykładni, to z natury rzeczy nie mogą one równocześnie przemawiać za oczywistością wniesionego środka. Co jest sporne nie może być oczywiste, a zatem co najmniej jedna z wybranych podstaw założenia jest fałszywa (tak: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2016 r., I UK 466/15, LEX nr 2159122).

Niezależnie jednak od tej wady skargi kasacyjnej, analiza wskazanych we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie przemawia za uwzględnieniem wniosku skarżącego.

Zgodnie z utrwalonym orzecnictwem Sądu Najwyższego oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Wątpliwości te i rozbieżności należy przytoczyć, przedstawiając ich doktrynalne lub orzecznicze źródła (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., sygn. akt III CSK 104/08; czy z dnia 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 424365 i 1652383). Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2007 r., sygn. akt I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Powołanie się na omawianą przesłankę wymaga również wykazania, że

chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa. W przypadku, gdy w ramach stosowania tych przepisów powstały już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07; z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, niepubl.; z dnia 8 lipca 2009 r., I CSK 11/09, niepubl.; z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, LEX nr 2054493). Ponadto, ze względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej, skarżący powinien wykazać celowość dokonania wykładni konkretnego przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2012 r., III SK 29/12, niepubl. poza bazą LEX nr 1238124).

Z kolei w odniesieniu do drugiej ze wskazanych w skardze podstaw do jej przyjęcia do rozpoznania, to utrwalony w orzecznictwie Sądu Najwyższego jest pogląd, że wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) - jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania - wymaga przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08).

Skarżący nie wykazał należyście, aby w sprawie zachodziła konieczność dokonania wykładni przepisów, co do których występują rozbieżności w orzecznictwie sądów. Z pewnością nie wykazał on, aby taka rozbieżność występowała co do art. 189 k.p.c. Strona powodowa wskazała jedynie na

występującą (w ocenie skarżącego) sprzeczność pomiędzy zaskarżonym wyrokiem, a wybranymi fragmentami orzeczeń Sądu Najwyższego. Jednak uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zawiera wskazania innych wyroków, które zawierałyby sprzeczną wykładnię, nie zawiera ono również wskazania występujących rozbieżności i ich źródeł.

Wskazać należy, że bogate orzecznictwo Sądu Najwyższego tworzy spójną i całościową linię orzeczniczą, zgodnie z którą, co do zasady możliwość dochodzenia przez pracownika konkretnych świadczeń ze stosunku pracy wyłącza jego interes prawny w dochodzeniu ustalenia istnienia stosunku pracy, ustalenie jego istnienia jest bowiem immanentnym elementem rozpoznania powództwa o przyznanie konkretnego świadczenia (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 kwietnia 2015 r., I PK 213/14, LEX nr 1789929; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2014 r., I PK 96/14, LEX nr 1621321; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2006 r., I PK 250/05, M.P.Pr. 2006/9/491).

Zasada ta doznaje jednak wyjątków, w sytuacjach, gdy w związku z ustaleniem istnienia stosunku pracy pracownik może dochodzić dalszych świadczeń w przyszłości (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2014 r., II CSK 687/13, LEX nr 1566718; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2014 r., II PK 179/13, M.P.Pr. 2014/9/478-481). Jak więc widać stanowisko Sądu Najwyższego w kwestii wykładni art. 189 k.p.c. jest jasne, spójne i utrwalone, nie ma zatem potrzeby dokonywania jego dalszej wykładni.

Jeżeli zaś chodzi o powołaną w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, to należy wskazać, że podczas, gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania - z uwagi na jej oczywistą zasadność w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. - niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK

218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/ 07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 Nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13 - LEX nr 1380967).

Skarżący nie zdołał skutecznie wykazać, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Należy przy tym pamiętać, że Sąd Najwyższy nie jest zwykłym sądem kolejnej (trzeciej) instancji, a skarga kasacyjna nie jest kolejnym zwyczajnym środkiem zaskarżenia, służącym zaskarzaniu orzeczeń sądów niezgodnych z wolą strony.

Skarżący w lakonicznym uzasadnieniu tej przesłanki nie wykazał, aby wyrok Sądu Okręgowego był oczywiście sprzeczny z ustaloną wykładnią art. 189 k.p.c. Jak wyżej wskazano Sąd Najwyższy uznał za zasadę stanowisko zgodnie z którym możliwość dochodzenia przez pracownika konkretnych roszczeń ze stosunku pracy wyłącza jego interes prawny w dochodzeniu ustalenia istnienia tego stosunku. Wyrok Sądu Okręgowego może być zatem sprzeczny z przyjętą powszechnie wykładnią art. 189 k.p.c. jedynie w zakresie, w jakim pomija on wyjątki od wspomnianej zasady. Skarżący nie wykazał jednak w żaden sposób, że Sąd Okręgowy powinien odstąpić od zasady ustalania istnienia interesu prawnego w przedmiotowej sprawie. Nie jest natomiast rolą Sądu Najwyższego w ramach badania sprawy na etapie przedsądu przeprowadzanie pogłębionej analizy akt

sprawy i doszukiwanie się w nich podstaw uzasadniających sformułowaną przez skarżącego przesłankę przyjęcia skargi do rozpoznania.

Należy także pamiętać, że przyjęcie skargi do rozpoznania na podstawie jej oczywistej zasadności może nastąpić o tyle, o ile stwierdzone naruszenie prawa ma wpływ na rozstrzygnięcie danej sprawy. W niniejszej zaś sprawie nie sposób uznać, że nawet przyjmując interes powódki w ustaleniu stosunku pracy Sąd Okręgowy wydałby odmienne rozstrzygnięcie, biorąc pod uwagę, że co do zasady uznał on słuszność rozstrzygnięcia Sądu pierwszej Instancji, a jedynie nie zgodził się z uzasadnieniem tego rozstrzygnięcia, uznając że do oddalenia powództwa wystarczy już stwierdzenie, że powódka nie miała interesu prawnego w dochodzeniu istnienia stosunku pracy, bez konieczności badania przesłanek istnienia takiego stosunku.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.

as